

Fauna és Flóra Alapítvány pályázati felhívása

kutatási tevékenység támogatására

1. számú melléklet: Kutatási témafelsorolás

1. Tavaszi kibocsátás hatásának vizsgálata a nevelt fácán túlélési mintázatára.

Egy arra élőhelyi körülmények szempontjából alkalmas területen (ahol előzetesen ragadozókontroll is történt) kell vizsgálni a nevelt fácán túlélését. Lehetőség szerint jó minőségű tenyészanyagot kell 1:6 – 1:8 ivararányban egy-egy kibocsátóhelyen a fészkelési időszakot megelőzően kibocsátani. A kibocsátott madarakat színes lábgyűrűvel kell ellátni, több évesre tervezett vizsgálat esetén éves színkódokkal. A fácánok túlélési mintázatát, a tyúkok csibenevelési sikerét vizuális megfigyelésekkel kell ellenőrizni. Ebbe a tevékenységbe internetes beviteli felület segítségével a hivatásos vadászok és a sportvadászok is bevonandók.

2. Nevelt szürke fogoly őszi (csapatos) és tavaszi (kényszerpárosítás utáni) kibocsátásának túlélési mintázata.

Arra alkalmas kibocsátóhelyeken (melyek előzetesen ragadozókontrollon is átestek) őszi, kiscsoportos formában és tavasszal, kényszerpárosítást követően párokban kell nevelt szürke foglyot kibocsátani. Színes lábgyűrűk segítségével lehet a madarakat könnyen megkülönböztethetően jelölni. A foglyok túlélési mintázatát, a párok csibenevelési sikerét vizuális megfigyelésekkel lehet ellenőrizni. Ebbe a tevékenységbe internetes beviteli felület segítségével a hivatásos és sportvadászok is bevonandók.

3. Szürke fogoly (*Perdix perdix*) alternatív nevelési technológiáinak alkalmazási lehetőségei.

A nagyüzemi fogolytenyésztés által produkált madarak állománydúsítási célzatú repatriációra kevésbé alkalmasak. A nemzetközi szakirodalomban megtalálható módszerek (Montebello, Fostering, kotlóssal történő nevelés, nevelt csibék adoptáltatása nevelt adult madarakhoz) alkalmazásával kell vizsgálni, hogy az ilyen módon nevelt madarak túlélése milyen mértékű. A kutatás csatlakozhat az előző kutatási témához kibocsátható tenyészanyag biztosításával.

4. Vörös fogoly (*Alectoris rufa*) alternatív nevelési technológiáinak alkalmazási lehetőségei.

A vörös fogoly hazánkban 2020 óta vadászható, az elmúlt néhány évben mind a kibocsátási, mind a tenyésztési kedv megugrott. A szürke fogolyhoz képest kevésbé kényes, könnyebben tenyészthető a nagyüzemi tenyésztési körülmények között. Ugyanakkor sajátos etológiai tulajdonságai miatt a párban történő tenyésztés mellett más formában is tenyészthető. Vizsgálandó az eltérő ivararányban történő tenyésztés sikeressége, a termékeny tojások aránya, a mortalitás, a felnevelési siker.

5. Vadriasztó prizmák kihelyezésének hatása a vad-gépjármű ütközés gyakoriságára és a balesetek súlyosságára.

A vad-gépjármű ütközéssel leginkább érintett útszakaszokon az útszéljelző oszlopokra vadriasztó prizmák kihelyezését követően vizsgálni kell a korábbi, illetve a kihelyezés utáni ütközések gyakoriságát. A vizsgálat elvégezhető frissen kihelyezett prizmák alkalmazásával. Ebben az esetben ki kell választani azt az útszakaszt, ahol aza adatok szerint sok ütközés történik, és ki kell helyezni a prizmákat, majd vizsgálni hatásukat az ütközések gyakoriságára. Korábbi adatok elemzése is megfelelő, ekkor ilyen, már előzetesen prizmákkal ellátott útszakaszon kell a meglévő adatok elemzésével a vizsgálatot elvégezni.

6. Nagy értékű növénykultúrákban bekövetkező vadkár térbeli mintázata.

A 79/2004. FVM-rendelet szerint nagy értékű növénykultúrának minősül a csemegekukorica, az étkezési napraforgó, a szántóföldi zöldségnövények, az ökológiai gazdálkodásban termesztett növények, valamint a fajta-előállítási, fajtafenntartási, vetőmag-előállítási és kísérleti célú növényállomány. Kiválasztott növénykultúrában kell állandósítani minta- és kontrollterületeket, és vizsgálni a bekövetkezett vadkár értékét és mértékét. Különösen javasolt azon kultúrák vizsgálata, melyekről kevés tapasztalattal rendelkezünk (a fenti felsorolásban a szántóföldi zöldségnövények, valamint a fajta-előállítási, fajtafenntartási, vetőmag-előállítási és kísérleti célú növényállomány).

7. Vadlúd őszi-téli rágaskár hatása a gabonafélék terméseredményeire.

A vadludak őszi-téli időszakban az őszi vetésű mezőgazdasági kultúrákban (repce, gabonák) érzékeny károkat okozhatnak. A kutatás célja e károk mértékének megállapítása. Ennek érdekében a vadludak által táplálkozási céllal felkeresett mezőgazdasági területeken "károsított" (minta) és "nem károsított" (kontroll) parcellákat kell állandósítani, majd a mezőgazdasági kultúrák érését követően, betakarítás előtt termésátlagokat mérni. Vizsgálandó a valós kár, illetve a kompenzációs növekedés mértéke.

8. Vadludak és őzek együttes viselkedésének etológiai vizsgálata mezőgazdasági területeken.

Empirikus megfigyelésekből eredő hipotézis szerint őszi-téli időszakban a mezőgazdasági táblákon a vadlúdcsapatok és a mezei őz-csapatok között az afrikai nagytestű növényevők és a strucc együttéléséhez hasonlatos szimbiózis figyelhető meg. A kutatás célja e hipotézis vizsgálata, igazolása vagy elvetése vizuális megfigyelések segítségével. A kutatáshoz a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság módszertani segítséget ajánlott fel.

- 9. Egy vadászterület mezei nyúl állományának felmérése különböző módszerekkel (éjszakai reflektoros és hőkamerás állománybecslés, nappali sávós számlálás /Pielowski féle módszer/, nappali sávós számlálás kutya segítségével) és az eredmények összehasonlítása a vadászterület becslésével.**

Legalább 2000 hektáros vizsgálati területen kell először minden módszerhez kijelölni a becslési útvonalakat. Azokat előzetesen be kell járni, szakaszokra bontani jól látható határok mellett, az egyes szakaszok hosszát lemérni, a szakaszok jobb és bal oldalán az adott módszerhez kapcsolódó beláthatósági távolságokat megbecsülni. Ezek után minden módszerrel háromszori ismétléssel a becslést/számlálást elvégezni. Az adatokból sűrűségi értékeket számolni és statisztikai összehasonlító vizsgálatot végezni.

- 10. Egy vadászterület vörös róka állományának felmérése különböző módszerekkel (hivatásos vadászok és vadásztársak ismeretei alapján készült kotoréktérkép, véletlenszerű becslés, rétegzett mintavételre alapuló becslés) az adatok egymással és a vadászterület becslésével való összehasonlítása.**

A vadászterület különböző információ forrásokon alapuló kotoréktérképének elkészítése, ellenőrzése, majd mintaterületeken és előre kijelölt sávokon kotorékbecslés elvégzése. Az adatokból kotoréksűrűség számolása, majd statisztikai módszerekkel történő összehasonlítása.

- 11. Hagyományos fácánkibocsátást végző vadászterületen a kibocsátó hely és környezetének ragadozó állományának felmérése közvetett jelek alapján (nyom, ürülék, közvetlen megfigyelés, kamera csapda használata) a kibocsátás előtti két hónaptól a vadászidény a végéig.**

A kibocsátó hely ragadozó állományának előzetes felmérése. A kibocsátás előtt vadkamerák kihelyezése és monitoring útvonalak kijelölése. Azok előzetes szakaszolása, az egyes szakaszok hosszának lemérése. A felmérések (nyom, ürülék, látott egyed) megkezdése a kibocsátás előtt két héttel és folyamatosan végezni legalább heti gyakorisággal a vadászidény végéig. A megtalált ürülékek, nyomok, közvetlen megfigyelések alapján kilométer indexek számolása, majd az adatok idősoros elemzése.

- 12. Apróvadás vadászterület vadetetőinek vizsgálata a nem célzott fajok megjelenése szempontjából.**

Kameracsapdák kihelyezése vadetetőkhöz az első feltöltést megelőzően két héttel. A kameracsapdák ellenőrzése két hetente, az elkészült fényképek alapján az etetőt látogató fajok eloszlásának meghatározása, a látogatások napszakának meghatározása, a feltöltések utáni első látogatások időpontjának meghatározása, az etetőhely látogatottságának és egyes időjárási tényezők (hőmérséklet, csapadék, holdjárás) vizsgálata.

13. A vad takarmányozását és a vadkár mérséklését szolgáló vadföldek preferencia vizsgálata, értékelése (fajösszetétel vizsgálata, megrágott/ép növények mintaterületeken történő számolása, vadszámlálás a kijelölt vadföldeken).
Javasolt helyszín: Nagybajom

A vadföldek vadgazdálkodási jelentősége vitathatatlan. A cél az, hogy a kérődző vadfajaink számára elegendő táplálékot, legelő felületet biztosítsanak a vegetációs időszakban. Csökkentve ezzel a mezőgazdasági vadkárt, ugyanakkor nyugalmat és elegendő táplálékot biztosítva elősegítsék az utódnivelést és az agancs építését, nem utolsó sorban hozzájáruljanak bőgésben az eredményes vadásztatáshoz. Feladat a mozaikos elhelyezkedésű vadföldek fajösszetételének vizsgálata, a megrágott/ép növények mintaterületeken történő számolása, vadszámlálás a kijelölt vadföldeken, mely segítségével kontrollálható az egyes kultúrák vad általi preferenciája.

14. A sakálállományok növekedésének modellezése, az elejtett egyedek vehemvizsgálata és az állomány becslés eredményeinek figyelembevételével.

A legtöbb nagyvadas terület valós vagy vélt problémája az aranysakál létszámának növekedése. E ragadozóról -bár sok publikáció született a fajjal kapcsolatban- még mindig hiányosak az ismeretek. A kutatás során elengedhetetlen az elejtett sakálok vehemvizsgálata és az állománybecslés (vadkamera csapda vagy akusztikus állományfelmérés módszerével).

15. Vaddisznó állomány meghatározása populáció-rekonstrukcióval és egyéb létszám becslési módszerekkel.

Az ASP közelsége és a diagnosztikai elejtések napi problémája elengedhetetlenné teszi a vaddisznó állomány minél pontosabb ismeretét. Miután 2025-re a vaddisznó állományok drasztikus csökkentése (1 pld/200 ha) van előirányozva, így minden vadászatra jogosultnak a kiemelten fontos a vaddisznó létszám minél pontosabb ismerete. A kutatás feladata a vaddisznó állomány létszámának lehető legpontosabb meghatározása a vaddisznó terítékből számított populáció rekonstrukcióval, melyhez elengedhetetlen az elejtett egyedek korának megállapítása, a termékenység, az átlagos felnevelt szaporulat és az egyéb veszteség ismerete. Az így számított populáció méretet össze lehet vetni egyéb vadszámlálási módszerek eredményeivel.

16. A gímszarvas tehenek állományon belüli koreloszlása, ennek vizsgálata az egyedek kormeghatározása alapján. A különböző korosztályok vemhesülésének vizsgálata.

Javasolt helyszín: Nagybajom

A hazai trófeaszemléletű nagyvad vadgazdálkodás során egyáltalán nem elhanyagolható a gím bikák korosztályi megoszlása mellett a gím tehenek koreloszlásának ismerete sem. A kutatással kapcsolatos feladatkör részét képezi a terepi megfigyelés/korbecslés végzése, elejtett egyedek kormeghatározása, fogcsiszolat készítése, illetve mindezek összevetése a vehemvizsgálatok eredményeivel.

17. A szarvasbika terepi korbecslése, az eredmények összehasonlítása az elejtés után, a hatósági bírálatkor és laboratóriumi vizsgálatok alapján.

Javasolt helyszín: Nagybajom

A gím bikák terepi vizsgálata során a leggyakrabban felmerülő kérdés, hogy mennyi idős a bika. Ez nagy mértékben befolyásolja a gím bikák elejtését, ám sokszor a legalaposabb bírálat ellenére is érheti kellemes vagy kellemetlen csalódás a vadgazdát a gím bika terítékre hozatalát követően. A terepi trófeabírálat megalapozottságát erősíti meg e kutatási téma. Feladatok a gímszarvas bikákról bőgéskor készült terepi fotó és videofelvételek összevetése az esetleg közülük elejtett egyedek trófeabírálati adataival és a hullajtott agancsokkal. Fogcsiszolatot kell készíteni.

18. Az őzállomány mennyiségi és minőségi javításának lehetőségei nagyvadas területen.

A gím, dám és vaddisznó vadfajaink állományainak országos csökkentése felértékeli az őz vadgazdálkodási jelentőségét nagyvadas területeken. Különösen fontos ez annak ismeretében, hogy az őzállomány eme területeken jelentősen csökkent. Sok vadászterületen létszáma nem éri el az üzemtervben meghatározott fenntartandó minimum szintet. Mi lehet az oka az állomány csökkenésének? Hogyan lehetne növelni a terület őzállományát, hogyan lehetne javítani annak minőségét? Ezen kérdések megválaszolásában nyújtana választ e kutatási téma.

Feladatok: Az őzállomány becslése különböző módszerekkel, vehemvizsgálat az elejtett nő ivarú egyedeknél, a róka és sakál teríték vizsgálata (létszám becslés, vemhesülés vizsgálat, gyomortartalom vizsgálat), őzetetők kihelyezése az őz által preferált területekre, a takarmányozás hatásának vizsgálata az elejtett egyedek testtömegének és trófeabírálati adatainak ismeretében.

19. Gímszarvas tehének amerikai májmétely fertőzöttségének hatása a vemhesülésre.

Az amerikai májmétely a kilencvenes évek közepén jelezték először Magyarországon. Eleinte főbb folyóink mentén, később már több megyében is kimutatható volt az elejtett -elsősorban - gímszarvasokban. Azóta többen is vizsgálták a fertőzöttség mértékét a területeken, illetve az elejtett állatokban. Az elejtett szarvasok, de sok esetben a dámok zsigereleésekor is szembetűnik a májnak a métely fertőzöttség okozta rendkívül leromlott állapota. Így kérdésként merült fel, hogy ez nem befolyásolja -e negatívan a vemhesülést vagy éppen az embrionális fejlődést. A kutatással kapcsolatos legfőbb feladatok a májmétely fertőzöttség meghatározása bélsárból, májszövetből. Hulladék gyűjtés és vizsgálat a vadászterületen, vadlegelőkön. Az egyes korosztályok fertőzöttségének összehasonlítása -korosztályok elkülönítése. Vehemvizsgálat végzése, ennek eredményeinek vizsgálata a métellyel való fertőzöttség tükrében.

20. Szabadon választott, az Alapítvány célkitűzéseire köthető tématerület.